

Franjo Francič

ŠKORPIJONOVA BALADA

(odlomek iz romana)

MAČJI VITEZ

*12. Sledovi uživanja ljubezni se poznajo
dekletom na telesih mladih in cvetočih:
na ustnicah ugrizi zob so ostrih,
na prsih nohti so pustili praske.
KALIDASA: Zgodnja zima*

Resnično je sanjal in si želel, da se kdaj prebije v njeno stanovanje. Vmes je bila neka fama o vitezih, o tem, da pred tistim placem iz srednjega veka v starem delu mesta visi čipkasto črno perilo, o tem, da le redki prebijejo noč pri njej. Samo ona nikoli ni bila brez spremljevalcev, kazalo je, da ni šans, še za vljudnostni obisk ne, če sploh take vrste obiski obstajajo.

A prav vsak se kdaj pa kdaj zaziba, vsak pade na poden, se opoteče, je v krizi, se zruši in ko naleti na prvega, milo poprosi, da bi delil čas. Sicer pa, kar se je govorilo o njej, koliko je bilo legende in koliko resnice, ženska je žarela v svoji zreli lepoti, srednja leta so se ji podala, kot ognjeni lasje, kot črnina, ki jo je nosila veliko pred dark sceno. Vedel je, na hudičevem dvorišču je bila redna gostja, a nikoli sama, nikdar ni zmozel niti pijanske moči, da bi stopil k njej in ji priznal: sevaš neko noro energijo.

Tisti večer pa sta se ujela, kot dva samotna bluzerja, vsak ob svoji mizi, tipajočih pogledov. Pretakalo se je, ni kaj, drugače je bilo kot ponavadi, zbrati si moral ves pogum, da si prisedel.

– Zakaj pa ne, je rekla, te opazim kdaj pa kdaj, popivaš, gotovo si kakšen mačji vitez, kaj?

Ni vedel, kaj naj bi ji odgovoril.

– V bistvu iščem izgubljenega otroka.

– Otroka, jaz delam za otroke. Sem pa danes na tleh, veš kako je to, najboljšo prijateljico sem pokopala, pomenila mi je več kot družina.

Naročil je še pijače.

– Tako noro se počutim, morda res kot mačji vitez, prebijam se proti začasno osvobojenemu ozemlju, pa ga ne najdem in ne najdem.

– Si bil kdaj na psihiatriji, nornhausu? vpraša.

– Dvakrat, enkrat civilno, dvakrat v armiji, odgovori.

– Potem veš, kako je z osvobojenim ozemljem.

– Ja, samo tam si lahko kratek čas, če se vračaš, ni enako. Obmolknila sta za hip.

– Morda res, reče ona.

In sta praznila tretjo buteljko vina. Ko se je primajala njegova znana družba, je samo zamahnil z roko, češ da se mu ne da. Ko je prišla njena družba, mu je ukazala, naj gre z njo. Še ko sta stala pred staro hišo ob leni reki, ki je delila mesto, ni upal, da ga bo povabila k sebi. A ga je. Povzpela sta se po škripajočem stopnišču. Na malem balkonu je bilo res obešeno črno in rdeče čipkasto perilo. Na vratih je bila narisana židovska zvezda in vonj po stoletjih ga je pomirjal.

– Fantastično je tu, je iskreno vrgel iz sebe.

– Res, je rekla, daj, pridi, ne stoj med vrati.

Potem sta govorila in govorila, neka neopredeljiva nežnost se je pretakala med njima. Začudil se je nad ozko izbo s starinsko posteljo za eno osebo. Počasi se je slačila, težke bele prsi so obsijale noč, sij pogleda in predaja dotika sta se zlila v eno. Bila je polna in mehka, ko je po šlatanju prehitro prodril vanjo.

– Bodi nežen z mojo muco, ga je prosila.

Opri se je na les postelje, zrl je v njene oči, čisto od blizu, z vsem bitjem je poskušal prebiti razdalje telesa, biti resnično v njej, ko je tudi ona padla v trans, ki ga ni poznal, ko je govorila, sanjam to postejo, čisto mala je bila, na mojih rokah je umirala, in jaz nisem mogla storiti ničesar, daj, še daj, ne nehaj, bodi enako nežen, preorji me, kot rodna njiva ti bom, samo ti bi jo moral videti, sama kost in koža, in tiste velike oči, tisti dolgi hodniki, daj zdaj, prihaja mi, zdaj zdaj bom, ti bi moral videti...

Ko se je obrnila na mogočen bok in zasmrčala, ni bila nič več veličastna. Zahotelo se mu je, da bi vstal in se splazil ven, a zelene oči mačka, na drugi strani stekla begajočega časa, so ga ustavile.

ZLATI ŠUS

1.

In nato dan, zaviti v nenavadno vijolično svetlobo. Pred mesnico stoji vrsta čakajočih ljudi z brezizraznimi maskami namesto obrazov. Na kavljih visijo krvavi kosi mesa. Lahko bi viseli strašljivo spačeni, do skrajnosti preseči izrazi živali, ki jih ubijajo. Krematorij časa, čas kremiranja misli.

Mesto živi naprej svoj tempo enakomernega ritma. Vseeno mu je. In ju vidiš objeta, enako kot pred desetimi leti. Pokličeš ju. O, ti si, zakličeta nazaj družno.

– Kakšen nor, kaotičen čas, reče on.

– Kot da so vsi poblazneli, reče ona.

– Vidva pa še vedno zaljubljena?

Spogledata se v smehu.

– Ja, zaljubljena, reče on.

– Bolj kot prej, reče ona.

In stojite sredi ceste.

– Veš, vsi smo se nekam porazgubili po svetu. Ti si na obali? vpraša on.

– Ja, na začasno osvobojenem ozemlju. Ne vem, kaj me je pripeljalo sem.

Iščem ljudi iz votline, poskušam z odgovorom, ki to ni.

– Ja, spominjam se neke votline, ognja, nekoč davno prej, reče ona z mehkim blagim glasom.

– Čeprav so nama poskušali preprečiti, živiva skupaj, reče on.

– Pridi kdaj k nama pogledat malega, doda ona in na listek napiše naslov.

– Gotovo pridem, rečem v slovo.

– Pa pozdravi nama morje in sonce, kličeta nazaj.

Ne upam se ozreti. Vrsta še vedno stoji pred mesnico. V bližini zacvilijo zavore.

Tisti hip pred smrtjo.

Kaj se zgodi? Kaj vidiš?

Kako ju ne bi prepoznal, Gaja in Eneje, tam med množico, edini objeti par.

Val vročine valovi po ulici. Golobi v mestnem parku so oskubeni, prepirljivo se borijo za drobtine. Sem in tja kakšnemu manjka nožica.

2.

Vonj železniške postaje, glas, ki našteva kraje, odhode in prihode. Množica. Koraki. Igra senc in svetlobe. In čarovnija vlakov.

Kot nekoč, bi skoraj rekel. Kot da so večni na svojih potovanjih.

Ne veš, če čakaš na vlak, ali nisi že vsega zamudil. Na peronih ni nič manj uniformirancev. Patrulje s psi krožijo po čakalnicah. Psi imajo nagobčnike, napeti so.

Vrne se občutje predora, votline, blodnikov, obrazov, mešanice slik, ki se drobijo v miksu nočnih vlakov.

Sunkovito se obrneš, nihče ti ne sledi, samo senca odseva v steklu. Par uniformirancev, ki se bliža, te vpraša za dokumente. Med obotavljanjem te odvlečeta do bližnje policijske barake.

– Zunaj je vojna, ti pa se nažiraš s pivom, reče prvi.

Drugi, utrujeni vojščak, ga skuša miriti.

– Vsi smo prenapeti od tega sranja!

Ko se stari umakne, mladi pristopi: Poln kurac imam takih frajerjev, zdaj bi moral biti pri teritorialcih!

In igrano zamahne nad glavo.

Dokumente si pozabil v eni od sob, skupaj z dvema tipčkoma z juga te odpeljejo v mestni arest.

Stojiš pred vrati, obrneš se, ko prileti bomba. Ni bila namenjena tebi, a padla je v sredo bleščeče se omotice.

– Veš, da smo sestrelili helikopter, reče nekdo iz kota.

Odvlečeš se prek praga, sedeš na ozko leseno desko. Iz kible smrti po dreku in scalini.

V nasprotnem kotu drema Nori knez. V rokah stiska plastično krono.

Iz pipe curlja rjava voda. Nori knez se prebudi.

– Ne bom jim več pripovedoval o svojem kraljestvu niti o otroštvu, komu mar?! Pankrt sem bil in pankrt bom ostal.

Naslednje jutro ti vrnejo pas, vezalke in drobiž. Sivolasi policaj zastoka: Kakšni časi, kako nori časi!

Ulica je znova predor. Velika železna vrata se avtomatsko zapro. Potepuški pes se režeče zapodi izza kupa smeti.

Za težkimi oblaki zagrmi, v trenutku se usuje slap dežnih kapelj. Napotiš se

proti centru, ne moreš se odločiti, čeprav nimaš kaj več iskati med sivimi betonskimi zidovi.

In nato zatuli zavijajoči glas sirene.

– Votlina, zakričiš, kje je votlina?!

3.

Sveže jutro po nevihti. V centru mesta sloniš na šanku beznice in buljiš prek steklenega očesa na križišču. Samo ena od zgodb iz mozaika je. Robovi sveta nosijo sovražnost. Kmalu se bo treba prebiti nazaj na začasno osvobojeno ozemlje. Drugo pivo in rosa na asfaltu.

Na prehodu za pešce množica človeških golobov. Udarec po struni, a nobene melodije. Dan je dolg, življenje pa, kaj je že s tem cirkusom, ki mu pravijo življenje? Bled mrtvaški sij na obrazu neznanca.

Zibajoč se približa Štrcelj, mestni klošar, ki s skorjami kruha briše ostanke hrane s krožnikov.

– Še veslaš? vprašaš.

Čudno te pogleda.

– Ajd, seri govna!

In gre svojo pot za novimi pomijami. Gledaš za račjo hojo in naročaš novo pivo.

Plava policijska gosjenica se plazi ob pločniku. Čas za male in velike heroje. Kar bratje in sestre, nastavite prsi v bran matere domovine, kar! Rumenoooko dekle se ustavi, popravi nogavico in odhiti naprej. Kdo so ti ljudje, kdo je koga izdal, preden ga je srečal? Kdo koga pozna, kdo sanja in kdo sloni tam z malim blokom v roki in beleži.

Sanje so kot galebi.

Imena, barve, čas.

Sedmo pivo. Štrcelj se vrača. Poprosi za cigareto.

Šteješ golobe, pešce. Sanjaš neko votlino. Prej si grad. Samo en zamah spomina bi ubil metulja. Tistega, ki je bil mali froc. Tistega, ki je še imel hrepenenje.

V sto kož si se zavil, sto mask si iztrošil. Tvoj obraz je leden. Zunaj udarja sonce, v žilah se pretaka zima v krvi.

Nič ne pomaga. Treba bo iti.

Opotekaš se po ulicah, ljudje so se že vživeli v svoje vojne vloge. Tako malo je treba, da jih nategnejo pri polni zavesti, tako veliko, da bi bili vsaj malo človeški.

S težavo najdeš avto, ki stoji ob robu zelenice. Padeš vanj in ga poskušaš vžgati. Nebo zagrnejo novi črni oblaki. V hipu zrna toče udarijo ob šipe in pleh.

Kot črna krsta je ta škatla na kolesih, pomisliš in spelješ.

4.

Prekleta, kaj je s tem časom, kaj je z zarisi, ta slepeča svetloba, ne veš več, loviš, kot tisti krt, ki je prodril in zlomil skorjo zemlje, kaj je s to kuliso sveta, ki z grozljivo naglico hiti mimo. Kaj s hropečim strojem, kaj z zvoki in barvami, kaj z imeni, ki se jih ne moreš spomniti, vsa ta imena, ki so zabrisana zadaj, odpreš dlan in neki prosojen obraz, tako shujšan in rumen, neki vročičen pogled, ki te sprašuje:

je vse to plačilo za naše stoletje? Ta nemoč, ta vrženost, ta razdrobljenost, ti mozaiki, ta razbita zrcala in ta vroča kri, ki se pretaka po žilah noči? Ne veš več, kam potuješ in zakaj, kako daleč so votline in zgodbe, kje so vsi ljudje, kje fraze in parole, šlo bo, zvožil bom, še zdaj, ostaja mi še dovolj časa, kaj, prekleto, je s tem časom?!

In deklica, ki sedi ob cesti, ti pomaha. S težavo jo opaziš v soju avtomobilskih žarometov. Noč je svetla in teža na prsih neznosna. Vstopi in se vrže na sedež.

Brez oči je.

Brez ustnic.

Brez obraza.

Sama kri, ko reče: Neka kurba me je pustil tu sredi noči. Ti moški. Dala sem mu tisto, kar je plačal. Poglej, pokaže.

Na vratu so sledovi ugrizov in udarcev.

– Skoraj bi me ubil, reče. A jaz denar potrebujem. Razumeš, potrebujem!

– Prav, prav. Kam potuješ?

– Ne vem, vseeno je, čisto vseeno je. Jutri bo deževno jutro. Spet se metulji ne bodo imeli kam skriti.

In se voziva skoz noč. Ure v krogu. Pogledam deklico, ki spi. Potne kaplje ji drsijo niz lice. Drgeta.

Otrok je še. Svilen rokav tunike ji zdrсне v naročje. Kožo ima prešpikano kot zemljevid.

In potem avtomatika.

Ustavim visoko nad solinami.

– O bog, o bog, zakriči in steče v dolino.

Drobna lučka sveče zagori. Igla predre kožo.

Spet so oči.

Spet so ustnice.

Spet je obraz.

Samo življenja ni več.

Zlezem na zadnje sedeže in poskušam zaspati. Film, ki se izvrti z bliskovito naglico, nosi kaotičen zapis preteklosti. Spet ima težo in razpoznavnost. Bo jutro? Udarja srce.

Sto let izpuhti za obzorjem. Ona leži tam odprtih oči. Presenečena. Sama. Niti vrvice si ni snela z nadlahti.